

הקדמת מפקד המכללות הצבאיות

השאלה - מה היא המסגרת הצבאית המשמשת "שלם מבצעי" המאחד באופן מאוזן ומשלים את שלושת מרכיבי הכוח? - נוכחת בשיח הצבאי כבר שנים הרבה. הגדוד ככלל וגדודי הרגלים במיוחד היו הראשונים לגלם שלם זה באופן התארגנותם. היה בהם "כוח מתמרן" שאותו ייצגו הפלוגות הרובאיות, "כוח סיוע קרבי" שהתגלם בדמותה של הפלוגה המסייעת (מרגמות, תול"ר או טילים, נשק כבד, סיור ותצפית, חבלה ניור ועוד), וכל זה הושלם באמצעות "הסיוע הלוגיסטי" שהוכל בפלוגת המפקדה (מחלקת אספקה ואחזקה, הובלה, כ"א וכדומה).

מן הגדוד ומעלה היה השלם מתארגן אד-הוק בדמות חטיבות מוגברות לסוגיהן או צוותי קרב ייעודיים ועיתיים. הצורך בשלם המאפשר עצמאות, ורסטיליות וגמישות בהפעלת הכוח, מיצוי הכוחות ואגבורם (סינכרונם), הביא לקבלת החלטות לאלתר ולכוחות שהתארגנו בשטחי כינוס או נפגשו במערכה עצמה.

הצורך בסינכרון הלך והתעצם כשהצורך המבצעי דרש כי גם הכוח המתמרן יהיה משולב. השתנות שדה הקרב יצרה מצב שבו כוחות הומוגניים של טנקים לא יכולים עוד לתת לבדם מענה, וגם לחיל הרגלים התמעטו המשימות שבהן הוא יכול לעמוד ללא כוחות שריון, הנדסה ורק"ם [רכב קרבי משוריין] כבד. לפיכך נדרשה התארגנות שונה שתביא לידי ביטוי את התמהיל המיטבי לשדה הקרב, אך לא די בכך.

משפט נדוש משהו, שאין אני יודע למי לייחסו, קובע כי על הכוחות הצבאיים להתאמן כפי שיילחמו. הקמת יחידה אורגנית וקבועה והמכילה בימי השגרה וההכנות, האימון

והתרגיל למלחמה, את תמהיל הכוחות שאותם תפעיל בקרב, אמורה לתת מענה לעניין זה, ולמעשה היא הופכת את איגוד הכוחות לדבר מחייב. האוגדה, כשמה כן היא, היא איגוד כוחות המאורגן מראש ככוח רב־חילי ושלים מבצעי. מפקד האוגדה ומפקדתו נדרשים להפגין מיומנות בהפעלת הכוחות הרב־חיליים תוך סינכרון מיטבי על מנת לאפשר אפקטיביות מבצעית מרבית. זאת ועוד, גודלה של האוגדה והיותה פוקדת על מספר חטיבות, אגדים וגדודים ייעודיים הופכים אותה לכוח המאפשר לחימה במקביל במספר צורות קרב ובמרחב גדול, והם מאפשרים את היכולת לפרק מערכות אויב מן היסוד באמצעות פעולה מקבילה ורצופה. רציפות הלחימה, למעשה ללא הגבלה, מתאפשרת עקב העובדה שהמסגרת האוגדתית מדרגת ומכלכלת את כוחה ויוצרת "תנופה".

בצה"ל האוגדה היא רב־חילית וחסרה את המרכיב הרב־זרועי. את הסיוע מן האוויר, ובמידת הצורך מן הים, היא מקבלת באמצעות גופי מטה אורגניים שתכליתם טיוב שיתוף הפעולה עם הזרועות האחרות. למרות הארגון האוגדתי ראוי לציין כי שדה הקרב והחיכוך המצוי בו, כמו תופעת ההשתבשות והאקראיות, אינם מבוטחים כלל וכלל שהאוגדה תילחם בסופו של יום עם הכוחות שאותם אימנה וכתנה בשגרה. מיומנות האוגדה להפעלת כוחות מדיסציפלינות שונות מאפשרת לה לקלוט בקלות יחסית כוחות ולשלח כוחות, ולהתארגן ללחימה תוך מיצוי יכולותיהם. למעשה האוגדה יכולה לשמש בסיס לחיבור של כוחות קבועים ומזדמנים.

בעבר היו גבולות הגזרה האוגדתיים דו־ממדיים, והם נפרסו על מפות טופוגרפיות לאורך הגזרה ולרוחבה. מאפייני המלחמה לבשו ופשטו צורה, והרב־ממדיות של שדה הקרב, שהייתה בעבר נחלתם של המפקדות הגבוהות, משפיעה בעידן המודרני עד הדרג האופרטיבי והטקטי. במרחב השפעתה צריכה האוגדה המודרנית לפעול מעבר לממד הקרקע, בממדי האוויר והתת־קרקעי ובממדים הקיברנטי והספקטראלי, והיא מפעילה ומושפעת מממד החלל והסב"ר. לכן המבנה שלה, אופן תפקודה וממלאי התפקידים בה חייבים להיבחן ולהשתנות תדיר.

בשנים האחרונות, במיוחד עקב ההשתכללות הטכנולוגית במיצוי המידע, ביכולת האש והדיוק וביכולת הטרנספורמציה הדיגיטלית, קיבל מרכיב "האש למטרות" מעמד מיוחד וכמעט מועדף, ותהליכי "אתר והשמד" תפסו חלק משמעותי ממעשה המלחמה. האוגדה הושפעה ומשפיעה על מאמץ האש למטרות, ויכולותיה בתחום סגירת המעגלים השתכללו פלאים. יחד עם זאת, יש לשים לנגד עינינו את ייחודה ואת ערכה המוסף של האוגדה כגוף תמרון. האוגדה היא מסגרת רבת־עוצמה שעיקר ערכה ניכר בכך שהיא מסוגלת להתקדם, לתקוף, לכבוש שטח, לאיים איום פיזי על מרכזי כובד של האויב, לטהר מרחבים ולאחוז בהם. ייחודיות זו היא אבן הראשה ביכולת ההכרעה. לפיכך נראה שחרף ההתפתחות הדרמטית שעברו מבנה האוגדה, מרכיביה ואופן תפקודה, החוט המקשר בין

האוגדה הראשונית לזאת הקיימת היום, וכנראה גם לעתיד לבוא, הוא "הכוח המתמרן" – כוחות הרגלים, הכוחות הממוכנים, כוחות השריון כמו גם כוחות האש, ההנדסה, הסיור, התצפית וההכוונה שתכליתם ויעודם לאפשר ל"חץ הכחול" של התמרון לממש את ייעודו, להתקדם, לתקוף, לכבוש ולטהר, להגן או לפשוט. לכן נדרשת האוגדה להישאר עם היכולת לשמר "תנופה", באמצעות הקצאת משאבים שיאפשרו לה לפעול אוטונומית באופן בלתי תלוי וברציפות עד להכרעה. כבר שנים רבות חלפו מאז נהגתה והוקמה האוגדה בצה"ל ומגמות בבניין הכוח הצביעו על הצורך ליצור שלמות מקצועית, גם ברמות נמוכות יותר, במיוחד בחטיבה. עיקר השינויים בדרג זה נעשו במפקדת החטיבה ונועדו לאפשר לה הפעלת יכולות שבעבר היו נחלת דרגים גבוהים יותר.

למחקר זה המובא לפנינו יש חשיבות גדולה הן בהכנת התהליך של בניין הכוח בראייה של רטרופקטיבה, והן בהבנה כיצד מביאים את האפקטיביות המבצעית המיטבית אל שדה הקרב ומשאירים גמישות לשינוי ולהשתנות. הקרב המשולב של ימינו אנו מורכב ומסובך מזה שהתנהל בעבר, והוא מחייב ידיעה והבנה עמוקות.

ספר זה שאת כתיבתו יזם ואותו ערך תא"ל (מיל') ד"ר מאיר פינקל, ישמש את אנשי הצבא והספר כנדבך מרכזי בהשכלתם ובחידוד יכולותיהם, ויצטרף לספרים נוספים פרי עטו שחייבים להיקרא ולהימצא על מדף הספרים של כל מפקד ומצביא וביניהם "המטכ"ל", "הרמטכ"ל", "על הגמישות" ו"אתגרים ומתחים בתהליך בניין הכוח".

בברכת קריאה משמעותית,

איו"ר

אלוף איתי וירוב
מפקד מפקדת העומק
והמכללות הצבאיות